

Dv 3330/
1.2

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
— Med.-Naturwiss. Abt. —
DÜSSELDORF
V 5904

M
M E

ERN

SERENI
SELLAN
RIVS, P
COLLE
DIRECT
TOR, M
RIANAE
RIAN

apu

HISTORIA
MERCVRII

ET
MERCVRIALIVM
MEDICA.

LIBELLVS PRIMVS.

SCRIPSIT
ERNESTVS GODOFREDVS
BALDINGER,

SERENISS. PRINCIP. LANDGRAVII HASSO-CASSELLANI CONSIL. AVL. ET ARCHIATER PRIMARIUS, MEDIC. PRACT. PROF. ORD. ILLVSTRIS COLLEGII CAROLINI, NOSOCOMII CHARITATIS DIRECTOR, PHARMACOPOEAE AVLICAE INSPECTOR, MEDICVS ORDINARIVS COHORTIS PRAETORIANAE EQVITVM, NEC NON LEGIONIS PRAETORIANAE PRIMAE ET IYVENVM NOBILIVM, MILITIAM DISCENTIVM CAET.

GOETTINGAE,
apud IOH. CHRIST. DIETERICH.

1783.

VIRO
ERVDITIONE ET PROBITATE
EXIMIE CONSPICVO,

LAVRENTIO CRELL,

PROFESSORI MEDICINAE APVD
HELMSTADIENSES

CELEBERRIMO,

DE CHEMIA, MATERIA MEDICA PHAR-
MACIA, PRAXI MEDICA, OPTIME
MERITO,

AMICO VETERI,

D. D. D.

ERNESTVS GODODREDVS
BALDINGER.

LECTVRIS.

S.

Quae nuper seorsim prodierunt programmata academica, cum Gottinae adhuc viuerem, iunctim recusa exhibeo, vt amicorum, qui haec rogarunt, desiderio satisfacerem.

Restat libellus secundus, quem mox prodire iubeam. Enarrabit ille historiam praeparatorum mercurii, quotquot innotuerunt mihi, omnium, quorum vnamquam in re medica aliqua fuit vtilitas.

Prodiit interim Cl. MACQVER liber absolutissimus, dictionarium chemicum, studio Cl. LEONHARDI doctis additamentis locupletatus et perpolitus, vt

A 3

quae

quae adici possint, videantur perpauca. Etenim in eo libro fere omnia dicta sunt, quae medico de mercurio eiusque praeparatis, scitu necessaria.

Tironum vero in gratiam Epitomen eius doctrinae absolueri decreui mecum, ut in tabula quasi perspiciant, quae huc pertinent, et ut cognoscant, quibus auctoribus, et quo tempore, praeparata, omnia mercurialia inuenta, et vñibus medicis commendata, quaeque horum fuerint fata progressu temporum. Inuat enim memoriam rerum discendarum nil magis, artis historia ipsa, quam quis excolendam sibi elegit.

Libelli huius pars altera docebit, ex lectione nostra varia sparsim fuisse adicienda suis locis, quae spectant controversiam auctorum, de usu et applicati-
one

one mercurialium, quae doctrina neuti-
quam occurrit, nec locum habet, in egre-
gio libro cl. MACQVER, in quo chemica
solummodo et physica pertractavit vir eru-
ditissimus.

Licuit mihi, per quatuordecim an-
nos, non sine applausu materiam medi-
cam docenti, animadvertere, vix me-
moriam posse capi a tironibus ingentem
multitudinem eam mixtionum et rela-
tionum chemicarum praeparatarum, offi-
cinalium.

Eam itaque ob causam tabulas non-
nullas communicavi, in quibus haec
omnia, perspicue satis exposita. Illarum
breuem conspectum propediem communi-
cabo in promptuario medicis destinato,
integrum vero opus illo tempore for-
tassis typis excubri curabo. Ita de me-

HISTORIA
MERCVRII ET MER-
CVRIALIVM MEDICA.

PARS I.

GOTTINGAE. D. 22 IVN. 1781.

Ruit nunc mole sua eruditio, non inepte
quidem nuper dixit vir, ambitum uni-
uersae doctrinae satis bene perspiciens. Tan-
ta enim et incredibili fere industria, tot vi-
rorum nostra aetate clarorum, augetur adeo
quotannis eruditionis copia, vt vel diligentif-
simus, omni licet adhibito studio, vix queat
perscrutari omnia ea, quae nuperrime forsan
dicta et inventa sunt, cum vix omnes libelli
omnium in singulorum manus perveniant.
Non mirum itaque, multa saepe effugere no-

titiam eorum, qui ex instituto epitomen doctrinae cuiusdam elaborare student. Veniam itaque facile dabo, sed et exspecto simul, quodsi non omnia velim exhaurire, quae dicenda forent super hydrargyri historia medica, cuius epitomen tradere, atque in libello, mole paruo exponere, mecum decreui. Propria edoctus scio peritia, multa multis adhuc esse ignota, quae passim super variis ex hydrargyro conficiendis praeparatis annotata leguntur, ut, si non laudes, tamen gratias exspectare queam, sic horum omnium notitiam brevi ac succincta commentatione exhibeam.

Sum vero persuasus, neminem recte intelligere doctrinam, quam profitetur, nisi edoctus sit illius pleniorum historiam, a primis inde temporibus, ad nostram usque aetatem, et singula eius doctrinae dogmata, suis inventoribus vindicare sciat. Sed ad ipsum argumentum meum me statim conuerto. Cum vero ab instituto meo nimis alienum foret, si ea omnia hic repetere vellem, quae

spec-

spectant hydrargyri nostri e terra eruti indolem, malim enouat ea de re quisque, recentiorum libellos, qui nunc in omnium manibus versantur. Paucos ex his non possum silentio profus praeterire. Ex Hydrargyri fodinis et mineris, nostro tempore celebriores sunt Idrienses atque Electoratus Palatini, quorum accuratiores descriptiones Virorum Cl. SCOPOLI a), FERBERI b), HACQVET c), nec non MVCHA d), et COLINIE e), non sine emolumento leguntur.

Cl.

- a) de Hydrargyro Idriensi. recuf. Ien. 1771. 8vo.
- b) Beschreib. des Quecksilber-Bergwerks zu Idria. Berlin. 1774. 8.
- c) de mineris hydrarg. Idriens. im B. 3. der Berlin. Naturf. Gesellsch.
- d) vom Quecksilber-Bergwerk zu Idria. Wien. 1780. 8.
- e) de Mineris hydrargyri et cinnabaris nativae in Palatinatu, Act. Acad. Palat, T, I, p. 505. et germ. in Prompt. Hamburg. nouo P. 21. De mercurio in uniuersum Cf. etiam Linne Mineralsystem von Gmelin Th. 3. S. 20.

Cl. FERBER, viro in historia naturali et chemia versatissimo, inprimis debemus pleniorum relationem de v̄sitata hodie methodo hydrargyrum e mineris Idriensibus eliciendi. Immenſa eſt copia hydrargyri, quae quotannis variis in locis e mineris elicitur. Sic lego apud *Valmont de BOMARE* f): „On tire communément tous les ans des mines de Guaneavelica, pour un million de Livres, de viſ argent, qu' on transporte par terre a Lima, puis a Arica, et de-là à Potoſi.„ Idriensēs fodinae anno 1497 detactae, (quo tempore dira lues gallica latius ſerpere cepit, tertium in annum, poſtquam ex America in Europam delata), dedere Anno 1663 teſte *Valvaſor* apud BRUECKMANNVM g)

a)

f) Diſt. univ. d'hiſt. nat. ed. noua. T. IV. Paris. 1775. 4to p. 123. In hoc libro manca admodum inuenitur hydrargyri hiſtoria, et nimis breuiter pertractata.

g) Magnal. Dei oder Beſchreib. aller Bergwerke u. ſ. w. Th. I. Braunſchw. 1727. fol. p. 66.

- a) Mercurii vulgaris 244, 119. ℥.
 b) Mercurii virginei 11, 762. ℥.
 Summa 255, 881. ℥. g*)

Anno vero Seculi huius 52 lego Idriae 300, 000 ℥ ponderis civilis immo ultra, a metallicolis fuisse effossas h). Tot usibus enim cum hydrargyrum inseruiat, non medicis solum, sed oeconomicis etiam, ex fodinis Idriensibus in posterum quotannis colligi debent hydrargyri 2, 500 centenarii i) lege promulgata, Occurrit autem *mercurius virgineus*

- g*) a) Mercurii virgin. 26, 668 ℥
 b) ——— commun. 667, 666
 Summa 694, 334 ℥

ex iisdem fodinis collectae fuere Anno 1661. teste *Bechero* in *Phyf. subterr.*

h) *Wabst, Chr. Xav.* Tentamen de Hydrargyro, P. I. Vindob. 1754. 4to. p. 20. Is liber paucis notus est. Multa continet bona, sed mala etiam mixta bonis. Pars altera prodiit nunquam.

i) v. III. *Schloezeri* commercii epistolae; argumenti potissimum statistici et historici. Fascic. 34. p. 258.

neus, qui ignem nondum expertus est, forma fluida haustus e fodinis, et mercurius e mineris suis variis igne liquatus, in fornace cuius descriptionem et delineationem debemus Cl. *Ferbero* iam supra laudato. Cinnabarim nativam a mineris hydrargyri vulgaribus sola sulphuris admixtione diuersam esse, atque ex cinnabari hydrargyrum elici posse, immo ex hydrargyro atque sulphure per sublimationem cinnabarim confici posse, notissima res est. De varia encheiresi autem et regulis observandis in confectione cinnabaris, suo dicam loco.

Aurum et Plantinam del Pinto, si exceperis, grauitate hydrargyrum reliqua singula metalla superat. Non eadem vero grauitas hydrargyro in diuersis locis collecto et eliquato competit, nam haec multum differt, si in diuerso loco natali collectus, aut minus bene purgatus fuerit mercurius, vt suo tempore iamiam *MVSCHENBROECK* ^{k)} tabulam ponder-

^{k)} *Introduct. ad Philosoph. nat. T. II. L. B. 1762. 4. p. 539. et ib. Cinnabaris p. 540.*

ris eius diuersi dederit lectu dignam. De Hydrargyri pondere apud *Valmont de BOMARE* l) seq. lego: „Un pied cube de mer-
„cure, pese neuf cents soixante et dixsept livres.“

Crediderunt olim Alchymici, mercurium esse principium metallorum, et arte singulari ex quouis metallo mercurium elici posse. Sed doctis argumentis iam suo tempore *Guern. ROLFING* commentum istud refutauit m), nuper vero istud metallorum principium negarunt Viri *Cl. WIEGLEB* n) et *GMELENO*) rerum chymicarum sagacissimi iudices. Calor ignis, qui nondum aquam ebullire facit, hydrargyrum in vapores mutat, et aufugere in totum

f) l. c. p. 122.

m) v. Ei. libellus: Non-Ens chymicum, Mercurius metallor. et mineralium. Ienae. 1670. 4to.

n) in Annot. ad *VOGELII* Chym. §. 95.

o) in *Chymia* 1780. 8vo. §. 55. p. 65. Non profus tamen negat h. *ERXLEBEN* elici posse ex metallis hydrargyrum; idque *productum* non *eductum* esse contendit. Chym. §. 814. Nullo autem experimento sententiam suam corroborauit.

totum cogit. Mirum itaque non est, aliquot homines incidisse in Ptyalismum, cum in hypocausto viuerent, cuius fornaci calefacto vas impositum, continens mercurii libras viginti, etsi calor fornacis non superaret gradum caloris 18 therm. REAUMVRIANI *p*). Per distillationis modum e mineris suis hydrargyrum ignis ope expellitur, vaporum forma *q*) Mercurius ipse varia forma C. H. applicatus, ceu vapor inuisibilis iterum per cutim exhalat, et tum ea metalla, quae homo secum gerit, vel quae in vicinia sunt, nigredine obfuscat, immo efficere solet, vt in aliis hominibus, qui non assumsere mercurium, a solis illis vaporibus ptyalismus oriatur. Hydrargyri mineras, qui effodiunt metallicolae, non vnā ob rationem periculofissimo corripuntur ptyalismo, aliaque grauissima experiuntur symptomata, quae optime nuper descrip-

p) Mem. de l'Acad. de Berlin. Ann. 1778.
p. 9. teste Cl. ACHARD.

q) WABST l. c. p. 21. sp. et BAYMÉ erl.
Exper. Chimie Th. 3. S. 444.

scripsit Cl. SCOPOLI. Manibus enim tractant mineras, et pars aliqua per cutim resorbetur, aliqua pars autem ore excipitur, quae deglutita nocet, et mercurius denique ipse in vapores resolutus per ignem, resorbetur utroque modo. Suffimigia arte adhibita, et olim usitata, non solum excitarunt ptyalismum, sed et varia symptomata periculosa, nec non morbos neruorum, ut pauci hodie supersint, qui velint per suffitus sanare luem, etsi nunquam inter topica auxilia suffitus mercurialis tuto adhiberi possit, et cum euphoria summa aegroti.

De venenatis mercurii effectibus in metallicolarum corpora et sanitatem, suo iam tempore scripsit *Bernh. IVSSEV* *) Metallicolae enim, qui vestes non saepius mutare possunt, intra breue temporis spatium pereunt. Mira res est profectio, metallicolas Idrienses tanta vermium multitudine, quae fere fidem

*) Mem. de l'Ac. des Sc. de Par. A. 1719.

superat, aegrotare, cum tamen mercurius sit anthelminticorum princeps, et ipsa *Plenkii* solutio gammosa in vermibus expellendis mihi saepius satisfecerit.

Vt vero leni calore in vapores resoluitur mercurius, sic e contrario a frigore densatur, immo in solidum corpus coit. BOERHAAVII tempore istud mirabile phaenomenon adhuc erat ignotum, etsi non ignoraret vir summus artem, quae docet frigoris gradum mirum in modum augere. Varia illa caloris et frigoris phaenomena in Elem. chym. exponens s) tandem ait: „*Spēctamus mercurium, adeo densari, ut adhuc fere contrahatur ad $\frac{1}{2}$ suae molis. Scimus mirabile hoc corpus, tanto in frigore, tanta in densitate, manere, aequè fluidum, quam ante, aequè mobile, atque expansile.*” Paulo post addit: „*Scimus, per experimenta edocti, videmusque accedere, ita sensim per frigus ad pondus auri proprium, mercurium.*” Vaticinatus est vero simul,
per

s) recus. Lipf. 1732. 8vo. T. I. p. 148.

për alias vires posse aliquando augeri pondus
eius ect.

Primum a frigore artificiali hydrargyrum
congelatum videre *Petropoli* BRAUNIVS at-
que GRISCHOVIVS mense Dec. A. 1759,
ille paulo post coram Soc. Petrop. observa-
tiones suas praelegit, et deinceps publici iu-
ris fecit t). Sed deinde Cl. PALLAS die
6 Dec. in Sibiria a frigore summo naturali
hydrargyrum vidit perfecte congelatum u).

B 2

De

t) in libello: de admirando frigore, quo
mercurius est congelatus. Petrop 1760
4to et in nov. Comm. Petrop. T. XI. p.
268. Exst. germ. im neuen Hamb. Mag.
B. 4. p. 370-72, nec non in Cl. TITII
neuen gesellsch. Erzählungen, Leipz. 1762.
8. p. 4. p. 241. et 267. sp. Eiusdem phae-
nomeni mentio fit in NIC. DE HIMSEL,
of artificial Cold produced at Petersburg
in Phil. Transact. Vol. LI. P. II. Ann.
1760. nec non in b. ERXLEBEN Na-
thurl. S. 464.

Sed bene monet BAVME, non constare
certo satis, quo gradu frigoris vere con-
tigerit congelatio mercurii Chym. Th. 2.
p. 441.

u) v. Ei. Reisen. B. III. S. 417. et in Epitome
Frft. P. III. p. 324. nec non Berl. Samml.
B. VI. p. 266.

De hydrargyro per frigus artificiale in corpus perfecte solidum mutando egit etiam ex instituto THOMAS HVTCHAM^x), Adeo vero condensatum fuit; vt malleo obediret, et plumbi instar sonum obtulit ederet.

Quem denique fugiunt experimenta illa, quae Cl. BLUMENBACH hic Gottingae instituit ^y) die 4 Ian. 1774, qui frigore artificiali hydrargyrum in corpus solidum coëgit.

Non vero summum gradum frigoris semper requiri, vt mercurius mutetur in solidum corpus, sed beneficio frigoris mitioris mercurium prius in vapores resolutum facillime condensari III. BUFFON ^z) affirmat. Rotodami deinde d. 28. Ian. 1776. Cl. BICKER, et nuperrime de ELTERLEIN d. 4. Ian. 1780. per frigus artificiale mercurium etiam congelatum viderunt, teste Cl. BLUMENBACH ^a).

Hy-
^x) in Philos. Transact. P. I. Vol. LXVI.

^y) v. Götting. Anz. 1774. St. 13. nec non ex iisdem Berl. Samml. B. IX. p. 132.

^z) in Hist. Nat. Suppl. T. I. v. Götting. Anz. 1775. p. 141. —

^a) v. Ei. Naturhist. B. 2. p. 537.

Hydrargyrum semimetallis adnumerant omnes olim. Quum vero per frigus 568° therm. Fahrenh. in corpus perfecte solidum malleabile mutetur, non dubitavit b. ERXLEBEN, praematura morte nobis ereptus, metallis ipsis adnumerare hydrargyrum b). Pluribus argumentis gravissimis iam ante b. ERXLEBEN, Cl. WIEGLER, vir acutissimi ingenii, et ad augendam omnino natus chymiam, eandem sententiam affirmavit c).

b) Chymie S. 495.

c) in Annot. ad S. 30. Chym. b. VOGELII.

HISTORIA
MERCVRII ET MER-
CVRIALIVM MEDICA.

PARS II.

GOTTINGAE. D. 28 FEBR. 1781.

Superfunt phaenomena nonnulla mercurii recensenda, quae quidem physica vulgo vocantur, at nihilo minus a medico etiam illorum cognitionem non esse negligendam, quis hodie dubitat, cum πολυπραγμοσύνη nostra aetate inprimis commendet medicum.

Et primo quidem mercurii motus in tubo TORRICELLIANO mirifice olim eruditum exercuit ingenia, nataeque inde controuersiae, quae vix omnibus ac singulis hodie notae. Princeps agitata inter GVNTH. CHPH. SCHELHAMER et BERNARD. RAMAZZI-

NVM-

NVM a). Iam quidem illius causam ignorat nemo, et studium illud physicorum; barometri ope tempestatum vicissitudines accuratius determinandi, effecit, ut longo accuratius HIPPOCRATE ipso HUNHAMVS, aliique eximii medici recentiorum temporum, aëris epidemicas constitutiones, morbosque inde oriundos, horumque vicissitudines definire potuerint, sic quidem, ut vix quidquam his adifici posse videatur. Laetamur nunc merito, non adeo abstrusam esse hodie quam olim, doctrinam morborum epidemicorum, nec non endemiorum, etsi nondum ex omni parte horum indoles nobis cognita atque perspecta. Anno 1675 PICARDVS, Acad. Parisinae Soc. in tubo TORRICELLIANO inclusum mercurium, et in loco obscuro motum, phosphori instar lucem spargere, primus vidit b).

B 4

Istud

a) Exst. liber SCHELHAMERI de motu mercurii in tubo TORRICELLI et de eod. arg. RAMAZZINI Kilon. 1699. 8.

b) V. IO. FRID. WEIDLER diss. de Phosphori mercurialis historia, phaenomenis, pa-

Istud phaenomenon accuratiori nuper examini subiecit Cl. ACHARD *e*) et varia tentamina instituit circa frictionem mercurii cum variis corporibus, inprimis vero resinosis, ad illustrandam quaestionem, num lux moti mercurii, ab electricitate vitri oriatur, quam sententiam verosimilem censet vir eruditissimus.

Sed recensenda nunc veniunt phaenomena illa varia mercurii triti cum variis corporibus, ex quo quidem connubio nascuntur nunc *amalgamata* sic dicta, nunc vero *Aethiopsis* permultae species. Amalgama vulgo audit mercurii cum metallo mixtio, triturationis ope-

Docuit vero experientia, artium magistra, cum aliis metallis facillime coire mercurium, difficilius cum aliis, et cum aliis denique

parandi modis etc. Vitemb. 1715. r. CHR. BERLIN Alio titulo statim hanc diff. promulgavit WEIDLERVS. nempe Exerc. de Phosphoro mercuriali.

e) chym. phys. Schriften. Berlin 1780. 8. p. 205. seqq.

vix nisi ope tertii cuiusdam corporis admiscendi, cum quo et mercurius illudque corpus, quod per se non uniri patitur cum mercurio, affinitatem quandam habet, in qua definienda hodie uniuersa fere chemia occupata est.

Coit mercurius cum Bismutho, stanno, plumbo, cum Bismutho facillime, et huius beneficio magna copia stanni et plumbi cum mercurio sese misceri patitur.

Non raro etiam mercurius in mercatorum tabernis venalis, praeter stannum vel plumbum simul cum bismutho mixtus fraude reperitur.

Amalgamata haec iam olim studio explorarunt viri doctissimi BORRICHIVS *d)* HANNEMANNVSE) et nuper MALOVIN^{f)}.

B 5

Dis.

d) sur les parties salines, contenues dans le mercure le mieux depuré, et diversités des amalgames. Mém. de Par. T. 6.

e) de trituratione mercurii cum lapide haematite. ib. T. 6.

f) de vnione mercurii cum antimonio, stanno, plumbo. Mem. de Par. 1740.

Difficillime omnium vero cum marte mercurius iungi se patitur. Dicam vero infra suo loco, quibus artificijs, quaque arte et mercurius cum marte possit uniri.

Quodsi vero mercurius fraude alijs metallis mixtus, fieri non potest, quin eius qualitas mutetur.

Etenim a plumbo vel stanno admixto, globulorum mercurii maior ut fiat cohaesio, necesse est, hinc non adeo celerrime diffluit et in minores globulos non adeo facile dissilire solet, quam mercurius purissimus. Simul etiam in mercurii superficie cuticula apparet, et his notis vulgo quidem cognoscitur, mercurium non esse purum.

Vsibus vero medicis et chemicis cum non nisi purissimus adhiberi queat, varias encheireses excogitarunt, quibus mercurium ab admixtis metallis liberare tentarunt, non optimo semper euentu.

Ete.

Etenim iusserunt alii, mercurium fraude aliis metallis mixtum per corium exprimere, ut nempe metalla peregrina in corio remaneant, et solus mercurius per corium transeat. Sed monendum est, hanc mercurii purgandi methodum vix sufficere.

Parcior enim plumbi vel stanni copia, mercurio admixta, solummodo in corio remanet, si vero maior, tunc omnino haud exigua eius portio simul per corium transit, nec hac ratione purus mercurius obtinetur.

Metallum peregrinum prodit etiam mercurii in crucibulo candente evaporatio. Remanet enim calcis forma alienum metallum, et solus mercurius aufugit.

Alia dein mercurium purgandi methodus excogitata fuit, scilicet eius lotio cum aceto concentrato, aut bonae notae. Soluit enim acetum plumbum, et sapor aceti dulcis plumbum declarat, sed cum acetum vix omne plumbum

bum solvere possit, hinc portio insignis non soluta remaneat, nec haec methodus laudes meretur.

Tertia itaque methodus per modum destillationis prioribus illis substitui cepit. Quae vulgo quidem artis vocabulo *reificatio* mercurii audit.

Etenim amalgamata varia mercurii et compositiones eius destillationi subiiciuntur.

Iubent alii Amalgama ex stanno et mercurio, vel ex bismutho et mercurio destillationi subiicere, alii vero eum in finem cinnabarium aut aethiopem mineralem miscent siue cum marte, ioue, terra calcarea, calce viva, vel sale tartari, et ex retorta vitrea instituere solent destillationem. Vas recipiens aqua repletum sit, necesse est, ut condensare possint sese vapores. Hac ratione nimirum sulphur remanet et cum admixtis corporibus sese iungit, mercurius autem ascendit et in recipiente colligitur. Sulphuris enim affini-

tas

tas cum illis corporibus longe maior est, quam cum mercurio, hinc separatio eius contingit. Sed monendum est, Cl. WEGEL per experimenta fide dignissima docuisse, non tuto fatis depurari mercurium per varia corpora metallica g) et metalli quidquam simul ascendere. Simplicem distillationem mercurii proposuit DOSSIE h), et omnem portionem eius cum aqua et aceto superfluum declaravit.

Aethiops mineralis per triturationem ex mercurio et sulphure paratur, et cum antimonium additur, *aethiops ille antimoniatas Huxhami* nascitur, de quibus suo loco prolixiori sermone dicam.

Mercurius per se sola trituratione in pulverem et aethiopsis speciem conuerti solet, et hunc pilulas ingredi KEYSER, notum est.

Cum

g) v Chym. Beob. p. 23. et Chem. B. 2. §. 1077.

Ex mercurio sublimato corrosiuo etiam resuscitatio eius per additamenta obtinetur, quae acidum salis absorbent.

h) the Elaboratory laid open etc. p. 208. et 209.

Cum saccharo tritus, dat *mercurium saccharatum* Edinb., cum resina, v. c. Guaiaci, dat Pil. *Mert.*, et *Aethiop.* cum balsamo vel terebinthina surgunt pilulae, vnguenta, iam dudum in officinis receptae compositiones. Mercurium cum absorbente quodam tritum, angli appellant *mercurium alcalifatum*.

Etiam cum melle subigitur, pro pilulis conficiendis. Huc etiam pertinet PLENCKII methodus, qui iubet mercurium cum gummi arabico vel pilularum vel liquoris forma propinare. Cum manna KEYSERS et angli mercurium eiusque praeparata unire iubent.

Digestionem mercurii cum oleo oliuarum instituit olim HOMBERGⁱ⁾ sed vix vsibus medicis commendatum fuit istud connubium.

Veterinariis autem in vsu est linimentum ex mercurio et oleo baccarum lauri, contra scabiem et pediculos vaccarum.

Venio nunc ad aquae bullientis efficaciam in mercurium. Res nota est, non mutari mer-

*) Mem. de l'Ac. de Sc. de Par. A. 1709. Contin. 1713.

mercurium si cum aqua coquitur, hanc vero vim anthelminticam nancisci. Nuperis experimentis Cl. VICAT *k*) aquae huius mercurialis contra lumbricos efficaciam denuo confirmavit. Vermes rotundos et ascarides necat, et tam viuos, quam mortuos expellit. Cum lacte simul propinatur. Alii vero vna cum decocto rad. graminis simul coquere iubent mercurium viuum, vt decoctum magis efficax fiat. Potest et mel addi.

Non minui solet mercurii grauitas coctione cum aqua, nec ulla in eo mutatio obseruatur.

Extrahi principium quoddam volatile alii volunt *l*) alii credunt, hanc vim anthelminticam deberi plumbo, mercurio admixto *m*).

Sed notari meretur cum mercurio, purissimo et probe purgato, omnino decoctum aque

k) in delectu obs.

l) BAUME, Exp. Chym. Th. 2. p. 440.

m) Cl. Gmelin, Chym. S. 148.

que efficax parari, et permulta alia praeparata ex mercurio vermes quoque expellere.

Vt verum itaque fatear, nondum definire audeo, quae sit ratio virtutis illius anthelminticae aquae mercurialis.

Non solum autem contra Vermes mercurium solebant coquere medici, sed et contra luem ipsam gallicam, aliosque morbos chronicos rebelles, olim magis quam hodie in usu erant decocta lignorum et radicum cum mercurio et interdum antimONIO simul parata. Formulas nonnullas KLEINIVS nobiscum iterum communicat ⁿ⁾ nec opus est anxie formulas illas quaerere, nam multae in multorum libris occurrunt, quos singulos nominare meum nunc non videretur officium.

Princeps eius generis decoctum est ZWELFFERI istud, quod et KLEINIVS l. c. recensuit. Continet cum lignum, tum corticem Guaiaci, lignum fallasfras, pimpinellae radicem,

et

ⁿ⁾ in selectu rat. form.

et absque mercurio iamiam efficax reme-
dii genus est. Scio tamen, frequenter b.
WERLHOFIVM praescripisse, nec dubito
iis in morbis laudes mereri, quibus meden-
dis nuperi resinam Guaiaci commendarunt.

Solo igne, vase clauso, per longum tem-
pus chemicos mercurium tractasse, notum est.

Eminent summi BOERHAAVII tenta-
mina, qui spatio quindecim annorum et vl-
tra, mercurium ignis imperio subiecit, et ni-
hilominus mercurium non mutatum inue-
nit. Mercurius enim ille, qui per se *prae-*
cipitatus appellatur, aut trituratione sola, aut
destillatione simplici denuo vivus renascitur o).

Phlogisti tamen quidquam amittit, sed
via sicca, solo adhibito igne, sine alio addi-
tamento, et humida via, per acidum salis,
aquam fortem etc. refusciatur.

Re-

o) BOERHAAVE Exp. de mercurio, Trans-
act. Lond. A. 1733. N. 430. inserta. Se-
orsum forma libelli. Frst. et Lipsf. 1736. 4t.

Recenfui haftenus dotes generales mercurii eiusque praeparata simpliciffima, cum nempe per varia corpora fola trituratione parum mutatur.

Antequam itaque ad ea praeparata progrediar, quae fiftunt calces mercurii, aut mercurium magis mutatum, dicam prius de vfu mercurii crudi ad varios morbos fanandos.

Veteres mercurium viuum venenis adnumerarunt, hinc ab eius vfu medico profus abftinuerunt. Sufficit nominaffe DIOSCORIDEM et PAVLVM ex infula Aegina natum, nec non PLINIVM. DIOSCORIDES ait L. V. Cap. IIO. Mercurium potum habere vim perniciofam, nam fuo pondere interna perrodere.

Et hanc quidem fententiam veriffimam credidere medici omnes vsque ad Arabum tempora, qui primum forma vnguenti fed parcius contra cutis morbos varios adhibuerunt.

GALENVS tamen fatetur, sibi ipsi per experimentum proprium venenatam mercurii qualitatem non constare. Sciuit iamiam AVICENNA, mercurium viuum per anum iterum expelli. Sed memini me legisse ante aliquot annos in disputatione Teutoburgi habita, CL. LEIDENFROST obseruasse, mercurium contra ileum olim potum, post annos tres per aluum denuo fuisse iterum excretum, ideoque tam diu in colo vt videtur, remansisse. Cibum crudum seriori tempore per aluum interdum expelli, fide obseruationum constat, hinc dietam obseruationem de mercurio post adeo longum temporis intervallum excreto ego in dubium vocare nolim.

Fortassis iners credidere veteres medicamentum, quod per aluum iterum expelli viderent.

Vapores certe mercurii noxii, et metallicarum, nec non artificum morbi a mer-

curio obseruati, suspicionem iustam dedere, esse venenum p).

Et certe tristes effectus ptyalismis a mercurio, larga copia inprimis ingesti, mercurium nondum ab omni effectu venenato liberant, etsi proprie venenum non sit.

Mercurius forma suffinigii, non caute factis adhibitus, praeparata eius varia salina, et peruersa mercurialium applicatio, saepius aequae nocuere ac venenum acutissimum.

BRASSAVOLVS et MUSITANVS contra vermes dosi minori ad gr. sc. jj. jv infantibus dederunt.

Con-

p) De morbis Hydrargyri fossorum Idriensium accurate factis scripsit Keyßler in s. Reisen, Hannover 1751. ed. nov. 4t. p. 1199.

Idem quoque prolixè et accurate descripsit de fodinis ipsis Idriensibus, Hispanicis, et Mexicanis, ex quibus colligitur hydrargyrus, quod iam supra indicare debuissim. Sed rerum dicendarum copia effecit, ut non nominauerim librum, quem coram habeo, legi saepius, et cuius fidem in dubium vocat nemo.

Contra TAENIAM hodie amalgama ex mercurio et stanno in usu est. PLENCKII solutionem gummosam contra Vermes merito laudavit Cl HARTMANN, Prof. Frst. ad Viadr. Alii laudant hunc in finem Decoctum Spigelliae Anthelm. aut sem. sant. cum mercurio. Loco aquae potest PLENCKII liquor parari ope decocti ex Cortice Peruviano.

In epilepsia, quae a vermibus orta, laudavit olim b. HEISTERVS electuarium quoddam ex mercurio viuo, cortice peruviano, Syrupo et conferua Fumariae q).

Sed monendum est vix posse exacte satis haec omnia misceri, et in memoriam iterum reuocanda erit obseruatio illa Cl. SCOPOLI Hydrargyri fossiles Idrienses incredibili vermium copia laborare, etsi pyralismus in his simul adsit.

Ex solo fere pondere agere mercurium in ileo notissima res est, hinc maiori copia

C 3

BA q) Occurrit quoque apud KLEIN. l. c. p. 55.

ingurgitare nonnulli suaserunt. Feces expulisse
et in ileo a fecibus induratis mirifice profu-
isse, testantur ZWINGER, Mem. de l'Ac. de
Paris T. L. BVCHNER, RAV, Nov. Act.
N. C. T. III.

Laudat quoque in hoc morbo b. ANT.
DE HAEN.

Sed experimentum saepe fallax est, nec
in omni casu locum inuenit.

Non medetur enim spasmo, et nocebit
praesente iamiam vehementiori inflammatione,
vbi gangraena iam imminet, et intestina fere
emortua.

Fortassis solutio mercurii gummosa cum
oleo lini simul mixta, quod GALLESKY
laudibus extulit, vtilissimum praebere me-
dicamentum.

Mercurium pondere suo vermes expellere
SPIELMANNVS ait in mat. med.

Ad

Ad partum pellendum olim adhibuerunt mercurium parua dosi, sed MATTHIOLVS expertus est, integram mercurii libram non potuisse abortum efficere.

Nolim tamen prorsus indubium vocare mercurii effectus in nexu soluendo vterum inter et placentam, maxime cum constet effectus mercurii in ossibus stagnantis.

Amuleti forma contra pediculos adhibetur mercurius, et lactis secretionem impedire ait DEGNER in Act. N. c. Vol. V. Obs. 149.

De vsu interno mercurii viui nuper egit GALAND T. I. Mem. de l'Ac. de Sc. de Par.

Ad calculum renum et vesicae dissoluedum mercurium viuum commendat MEAD.

ROSENSTEINVS in ed. 3. p. 681. libri de morib. infantum, Swietenii formulam vniacum PLENCKII vnitam, ex mente CL. BIERCHEN communicauit.

In pharmacopoea Edinburgensi pilularum mercurialium sequens occurrit formula R̄

C 4

Merc.

Ad

Merc. ℥vj. sapon. alb. Hisp. Resin. Guaiac.
ana ℥β tere in mortario et admisce sulph.
antum. aurat. ℥β. Syr. comm. q. s.

Etsi vero mercurius nostra aetate medicina
polychresta, tamen usum eius interdixit LAVR.
CAJET. FABRI r). In anglia tanquam med.
polychrestam multi ad unciam unam sume-
bant quotidie mercurium absque vlla sensi-
bili excretionē s).

Sed Frid. HOFFMANNVS iamiam ab
usu interno mercurii pessima vidit damna,
scil. tremorem artuum et impotentiam pe-
dum r) et Cl. ADOLPHVS MURRAY in
diff. de cura luis gallicae narrat, hodie ad-
huc in Italia usum mercurii profus inter-
dictum esse.

r) dell uso del mercurio, sempre temera-
ria in medicina. Colon. 1749 et app. al.
Tr. dell uso etc. in giftificatione. Luc-
cae 1781.

s) Ebin. Vers. Th. 3.

t) Med. Rat. Syst. Sect. IV. P. 2.

HISTORIA
 MERCVRII ET MER-
 CVRIALIVM MEDICA.

PARS III.

GOTTINGAE D. 18 MARTII, 1781.

Recensui nuper pharmaca mercurialia simplicissima, quae sola fere mixtione et trituratione obtinentur. Iam vero recensenda veniunt seorsim *sulphureo-mercurialia* illa, *Aethiops* scil. *vulgaris*, *antimonialis* et variae *cinnabaris* species. Notatu autem dignum est, cinnabarim factitiam per aliquot saecula iamiam medicis in vsu fuisse, antequam aethiopem vulgarem in medicamentorum numerum reciperent. Arabis iamiam fuisse notam cinnabarim factitiam, nullum est dubium a).

C 5

et

a) v. Ill. SPIELMANNI Inst. Chem. ed. alt. Arg. 1766. p. 247.

et cinnabarim antimonii *Basilium Valentinum* iamiam descripsisse certum est b).

Aethiopem mineralem, vulgarem, primum adhibuisse THEODORVM TURQVETVM DE MAYERNE perhibent c). Tradidit autem in libro, typis saepius exscripto, *Praxis medica*, methodum conficiendi aethiopem mineralem *per ignem*. Sumebat mercurii partem vnam, sulphuris duas, et tamdiu super igne mouebat massam, donec non amplius sulphur appareret. Eadem methodo GEORGIVS BATE aethiopem parauit. Desitui sulphuris adiecti partem superfluam per incendium, vix est, quod moneam. Deinde GVALTHERVS HARRIS, in libro de infantum morbis sola *trituratione* sulphur et mercurium miscuit. Hydrargyri partes quatuor, florum sulphuris partes tres, ille iubet *trituratione* longa miscere.

Alii

b) v. SPIELMANN. l. c. p. 248.

c) v. SCHROMMIVS. Io. Fr. aut potius auctor I. H. SCHVLZE, vir eruditissimus, in *diff. de Aethiope minerali*. Alt. 1725.

Alii denique aliam proportionem miscendorum praescribere. Sed parum refert, nominasse omnes, cum tanta sit rerum dicendarum copia, ut breuitatis ratio sit habenda. Neque nimis parca, neque nimia sit proportio sulphuris ad mercurium, obseruandum erit. Nec sulphuris deflagratio requiritur, sola enim sulphuris liquatio ad ignem sufficit, modo nimia non sit sulphuris copia, nam solummodo pars superflua deflagratione consumi debet.

Longe maior autem portio mercurii cum sulphure liquato potest misceri, quam sola trituratione si adhibeatur. Etenim fusione sulphuris mercurii partes septem, trituratione sola non nisi partes tres mercurii possunt iungi.

Hepar sulphuris, tam fixum, quam volatile, dat cum mercurio via humida, Aethiopem mineralem, et sublimatione veram sennabarim. Ex mercurio sublimato et hepate sulphuris etiam obtinetur Aethiops mineralis *d*). He-

d) BAYME, *Experim. Chym. Th. 2. S. 482.*

Hepar sulphuris aliaque mercurialia, sc. Turpethum, solutio mercurii in acido Nitri, et mercurius praeparatus ruber, si iunguntur, prius aethiopem, dein sublimatione cinabarium largiuntur.

Ex parte sulphur omnino mercurium soluit, hinc aethiops calcis mercurii speciem fistit, et color eius vetustate temporis tandem magis niger euadit e).

Aethiopsis mineralis antimonialis Н V X - H A M I praeparatio haec est: Antimonii crudi in puluerem tenerrimum conuersi, partibus tribus admiscetur mercurii viui partes quatuor, et florum sulphuris partes duae.

Triturationis diu continuatae beneficio, haec omnia exacte satis miscenda sunt.

Sulphur adiici debet, cum antimonium sulphure non adeo diues, vt cum mercurio exhibeat aethiopem genuinum.

Est

e) BAVME, l. c. p. 508.

Est itaque *HUXHAM* medicamentum nil aliud, quam aethiops vulgaris, cui praeter mercurium et sulphur simul partes antimonii regulinae admixtae sunt.

Quis vero laudes ignorat, quas *HUXHAM* *MVS* medicamento suo tribuit.

Interim tamen monendum est, observasse nuper *Cl. MARCARD* *f*) *ptyalifimum*, non sine aegroti periculo, a dato aethiope *HUXHAM* per aliquot dies, cuius dosis erant scrupuli duo quotidie. Res mira est omnino, mercurium sulphuris ope sic figi, ut nunc possit sublimari sine magno dispendio, vase etiam non clauso, sed orificio phialae leviter tantum obturato charta, et vim sialalogam mercurii per additionem sulphuris fere prorsus coeceri.

Sunt enim exempla valde rara, *ptyalifimum* siue ab aethiope, siue a cinnabari, fu-

f) V. ei. annot. ad *THOMPSONI* consult. med. p. 263.

fuisse obseruatum. Aethiops et cinnabaris fautores inuenerunt multos, qui magnis laudibus extulere vires vtriusque medicinae, resoluentes inprimis, sanguinem ac lympham purificantes, hinc in morbis potissimum chronicis, scabie vulgari, venerea, vlceribus, tinea, glandularum obstructionibus, vermibus, vt centum alios morbos taceam, aethiopem laudarunt.

Ad peritiam suam prouocat b. NEVMANN g) fe eximium effectum vidisse ab vsu aethiops vulgaris, larga dosi ad drachnam vsque dimidia.

Sed Ill. TRILLERO, fautori nostro ab annis inde viginti, valde displicet aethiops vulgaris h), illumque iunioribus lac adhuc sugentibus infantibus pessime nocere contendit.

ELLERVS magni fecit suo tempore aethiopem antimonialem, in ipsa lue venerea, can.

g) Praelect. Chym. ex ed. Cl. ZIMMERMANN p. 503.

h) Dispens. vniv. T. II. p. 8. sq.

cancro etiam occulto et exulcerato. Ego vero, vt verum fatear, testor, me nunquam noxios effectus ab vsu vtriusque aethiopis vidisse.

Insignem, ne dicam incredibilem, copiam vtriusque aethiopis, cum Longosalsitiae olim, tum Gottingae nuper, ab A. 1773 aegrotis meis praescripsi, et testes prouoco tot sodales instituti Clinici, e quibus nominare potuissem septem Professores, qui nunc cum laude publice artem suam profitentur, quique viderunt mecum, vsu inprimis aethiopis Н V X - H A M I, sanatos fuisse morbos admodum rebelles, tineam capitis, scrophulas, vlcera foeda, strumas, atrophiam, scabiem variam, oculorum morbos, et vermes expulisse istud remedium magna copia, et cachexiam verminosam prorsus prostrigasse.

Istud vero simul monendum habeo, me vix vnquam eius generis medicamentum praescripsisse, nisi dato prius euacuante, ad for-

des

des primarum viarum eliminandas, acidorum
vsum interdixisse, atque simul ptisanam quan-
dam, siue ex bardana, s. rad. graminis vel
simili, praescripsisse. Nunquam vidi ptyalis-
mum ab vlu aethiopis, qui tamen saepius a
parcissimo vlu spiritus mercurialis **S W I E-**
T E N I vehementiorem ptyalimum obseruauit.

Nolim itaque ego pro inerti medicina
aethiopem, **H V X H A M I** inprimis, declarare,
quem e contrario damnarunt alii, tamquam
medicamentum noxium.

Iam *Cinnabaris* tres species, sc. *natiua* et
factitia nec non *antimonii*, pariter factitia,
nostram attentionem merentur.

Quaestio olim mota fuit, vtrum tuto sa-
tis *natiua* possit interne sumi i). Plurimo-
rum

- i) *Hoffsteter*, *Johann Adam*, ob der na-
türliche und rein gewachsne Zinnober, als
eine Arznei in dem menschlichen Leib ohne
Gefahr gebraucht werden könne. Leipz.
1708. 4t. et eod. anno 8vo sed breuius.
Ei, die vortrefliche Güte des natürlichen je-
doch

rum autem consensu factitia prae nativa laudes meretur.

Nativam ex vana opinione magis efficacem reddere, longa circulatione, proposuit olim CLAVDERVS k). Fuit commentum alchymicorum, cinnabari antimonii, quae aliis placuit, praestantiorum esse vulgari factitia, et chemici omnes recentiorum temporum consentiunt, nullum plane discrimen esse, vtrum vulgaris, an vero antimonii, adhibeatur in praxi medica l). Sulphur enim antimonii non differt a sulphure communi, et nequam auri quidquam continet.

Pro

doch rein gewachsenen Zinnober, entgegengesetzt Joh. Gottfr. Beckern, — daß dieser Zinnober recht gebraucht, ein ganz unschädliches und nie genug gepriesenes Medicament sey. Schleswig 1711. 4t.

k) CLAVDER, GABR. inventum Cinnabarium, hoc est, de Cinnabari nativa hungarica, longa circulatione in maiorem efficaciam fixata et exaltata. lenae. 1683. 4t.

l) V. BOECLER diss. de Cinnabari factitia vulgari, cinnabari nativae et antimonii non solum aequiparanda, sed et praeferranda. Arg. 1749.

D

Pro cinnabari conficienda non eadem proportio sulphuris et mercurii, quam in aethiope minerali requiritur. Etenim sulphuris longe minor sufficit, immo praestat minimam sulphuris copiam mercurio addere, nam quo minor sulphuris, et quo maior mercurii portio, eo melior cinnabaris species sublimatione iungitur obtinetur, coloris nempe pulcherrimi, nam varia omnino proportio miscendorum, sistit cinnabarim. STAHLIUS in Chemia ad septem partes mercurii sufficere unam sulphuris, docuit.

Sed cum parte nona sulphuris pulcherrimam cinnabarim obtinuit b. NIETZKY, vir in chemia exercitissimus m).

Quodsi vero maior sulphuris copia sumatur, tunc obtinetur *mercurius violaceus* Parri-

m) v. Ei. diss. de Cinnabari ex calcibus mercurialibus conficienda, sine sulphure iisdem admiscendo. Hal. 1761. p. 10.

NEVMANNVS, l. supra cit. p. 462. ex mercurii p. 4. et sulph. vna, cinnabarim bonae notae obtinuit.

diste

fulp

A S T

parte

ris ad

est.

addat

statim

scilicet

redigit

lae e

tartaro

P

nenfi

tibus

tum,

n)

o)

visensium, sc. cinnabaris factitia, ob maiorem sulphuris admixti copiam nigrescens n).

Non multum differt *Mercurius diaph.* Cl. ASTRUC, scil. Aethiopsis et salis ammoniaci partes aequales per sublimationem mixtae.

Ex calcibus mercurii variis, sine sulphuris additione cinnabarim obtineri, mirum non est. Totum enim artificium eo redit, vt addantur substantiae, ex quarum connubio statim nascitur hepar sulphuris. Sal mirabile scilicet prius in retorta tubulata in fluorem redigi debet, tunc addantur per vices miscelae ex turpetho minerali et carbonibus, aut tartaro crudo, aliquot portiones o).

Perhibent chemici in academia Ditionensi, ex sulphuris parte vna, mercurii partibus quatuor, aethiopem fusionis ope paratum, cum hepate sulphuris volatili intra spatium

D 2

tium

n) v. TRILLER *Dif. vniv.* P. 2. p. 404. Habet Fl. sulph. p. 4. merc. p. 6. salis ammon. p. 4.

o) vid. b. NIETZKY in *diss.* cit. p. 14.

pro-
hoie
longe
sul-
quo
por-
tione
cher-
fiscen-
s in
ficere
herri-
, vir

a fu-
s Pa-
ri-
cibus
phure
462.
inna-

tium temporis horae dimidiae, dedisse cinnabarim pulcherrimam *p*).

Idem experimentum antea iamiam fecit *BAUME q*) sc. absque igne per hepar sulphuris, tam fixum, quam volatile, veram cinnabarim paravit, licet non tam brevi temporis spatio.

Sed omnino *NEVMANNVS* in Germania suo tempore docuit cinnabarim sine igne conficere, ex Spiritus fumantis *BOYLE* vicia dimidia et mercurii viui drachma dimidia, sola mixtione et vitri agitatione *r*). *Cl. WIEGLEB*, de cuius amicitia laetor, per spiritum *Beguini*, cuius praeparationem emendavit, sine igne docuit cinnabarim conficere *s*).

Ex.

p) v. Anfangsgründe der theoret. und pract. Chym. u. s. w. ex vers. *Cl. WEIGEL*. B. 2. S. 33.

q) l. c. p. 519.

r) l. c. p. 462.

s) v. *Ei. kleine chym. Abhandl.* p. 37.

Experimenta illa, quae nuper facta super cinnabaris absque igne confectione, leguntur in libro vtilissimo infra nominato *t*).

Vnde vero cinnabaris color ruber, isque pulcherrimus, quaestio est nondum decisa. Cinnabaris sublimatio, quae Amstelodami hodie vsitata, descripta legitur apud Cl. FERBER *u*), qui modeste simul aliorum errores correxit. Fraude et cinnabari omnino admiscetur minium, Colcothar vitrioli, vel Crocus martis, num vero arsenicum album ad augendum colorem cinnabaris addere soleant, non ausus est definire Cl. FERBER.

Calcem plumbi aut Colcothar vitrioli, noua sublimatio aut incensio cinnabaris in crucibulo candente, manifestare solet, nam remanet calx plumbi et colcothar vitrioli, et sola cinnabaris aufugit. Proderet odor alliaceus sine dubio arsenicum, vt alia taceam

D 3

ex.

t) Taschenbuch für Scheidekünstler u. s. w. für 1780. Weimar. S. 166.

u) l. c. pag. 338. et sequ.

experimenta, quibus vulgo cognoscitur arsenicum.

Sublimatione cinnabaris repetita, hanc non emendari, sed destrui potius, bene monuit BAVME^{x)}, hinc vnica operatione rite instituta omnium optime sublimatur.

Trituratione diu continuata, colorem cinnabaris augeri, notissima res est. Fortassis latent nos multa, que Batauis in vsu sunt, adminicula, quod ipse concedit Cl. FERBERVS, qui candore et veri amore cedit nulli.

Iam paucis de cinnabaris vsu, quem olim ex vana opinione pereximium credidere, hodie vero non multi magni faciunt. GODOFREDVS SCHVLZIVS in libello singulari *y)* de amplissimo cinnabaris vsu in praxi medica disputauit. De ptyalismo per suffimigium ex cinnabari incensa legi debet ASTRVC.

Inep-

x) l. c. p. 522.

y) Scrutinium cinnabarinum, etc. Hal. 1680, 8vo.

Ineptae sunt certe omnes formulae, in quibus olim cinnabaris princeps ingrediens erat. Huc pertinere credo pulverem cephalicum MICHAELIS, temperantem STAHLII, cordialem Cellensem, immo pulverem s. specif. CORBII contra hydrophobiam; nam vires certe, si quas habent, admixtis aliis debent, non cinnabari. Inertiam cinnabaris accusavit CARTHEVSE-RVS z). Solui ab humoribus nostri corporis; per experimenta demonstrare annisi sunt WALLERIVS a) et OETINGER b). Sed licet verissima sint experimenta, solui extra corpus humanum cinnabarim a menstruis variis, sola tamen coniectura est, solui etiam interne sumtam, nec vllum fide dignum experimentum mihi quidem innotuit,

D 4 cin-

z) in diff. de Cinnabaris inertia medica Frft. 1743. recuf. in Ei. Collect. disp. ib. 1775. 8vo.

a) WALLERII diff. pro. Cinnabaris efficacia, recufa legitur Vol. I. Sylloges noſtr.

b) diff. Cinnabaris exul, redux in pharmacopolium. Tub. 1760.

cinnabarim vires habere nervinas, antispasmodicas, quas a multis decantatas lego.

Nec optimi mei praeceptoris b. MANGOLDI, quem in chemia praeceptorem habuisse, hodie adhuc laetor, tentamina me vincunt c).

Credat, qui velit, laudes cinnabaris, quas illi tribuit Ios. DALBY d).

c) in Act. Ac. Mog. T. II. p. 402. fq.

d) on the virtues of cinnabar and musk, against the bite of mad. dog. Birmingham 1764. v. Götting. Anz. 76 St. 1766.

HISTORIA
 MERCVRII ET MER-
 CVRIALIVM MEDICA.

PARS IV.

GOTTINGAE. D. 8. APRIL. 1781.

Cinnabarin, cuius historiam nuper ab-
 soluere non potui, neque vehementer
 laudant, neque prorsus reiiciunt Auctores
 eruditissimi Pharmaciae Cassellis 1779. edi-
 tae a), eam ob causam, quod interdum
 ab eius vsu ptyalissimum viderint non-
 nulli. Consentiente Ill. NICOLAI b)
 dubia eius manet vis. Haec dum scri-
 bo, docta ad me venit dissertatio, in qua
 proluxe exposita legitur histoira de Suf-
 fimigijs cinnabrinis eorumque effectibus,

D 5

quam

a) p. 90. seq.

b) Recepte und Curarten, p. 554. seq.

quam euoluat, qui velit, cupidus lector *c*),
 Pessime semel nocuit fumus cinnabaris anti-
 monii ore exceptus, cum tertia vice per su-
 blimationem illam emendare cogitaret artifex
 chymicus *d*). Cinnabaris vero antimonii
 obtinetur ex mercurio sublimato corrosiuo et
 antimonio, mixtis et per sublimationem con-
 iunctis. Primo autem butyrum antimonii,
 deinceps vero cinnabaris ascendit. Arrodit
 nempe acidum salis regulum antimonii, et
 cum illo butyrum constituit, mercurius vero
 et sulphur cinnabarim efficiunt.

Variam miscendorum proportionem, et
 inter haec optimam, recensuit BOSSIE *e*).

Idem

c) PONYRKA, Dionys. de Anathymiafi
 Cinnabaris. Argent. 1780.

Prorsus damnauit usum suffimigii, in
 morbis etiam topicis.

d) Observatio legitur in IO. GEO. à BER-
 GEN, diss. de Vi deleteria fumi cinna-
 baris antimonii. Frft. 1725. resp. VN-
 GNAD.

e) The laboratory laid open p. 252. seq.

Idem auctor docuit cinnabarim antimonii
sine mercurio sublimato corrosiuo, ex merc.
 viv. p. XIII, Sulph. p. V. et antim. crud. p.
 I. et dimid. per sublimationem, praeparare.
 Alia methodo absque *antimonio crudo* cinna-
 baris antimonii paratur, nimirum ex sul-
 phure antimonii aurato et mercurio crudo.
 Ex eodem sulphure aurato et mercurio sub-
 limato corrosiuo, idem productum obtine-
 tur, monente iam NEVMANNO f).

KENELMI DIGBAEI mercurius dia-
 phoreticus nil aliud est, quam species cin-
 nabaris antimonii. Iubet ille mercurii viui
 libram vnam et sulphuris antimonii aurati
 vncias quatuor terendo miscere ac repetita
 sublimatione combinare. Vires, quas cin-
 nabarim antimonii praestare crediderunt olim,
 prolixè recensuit FR. HÖFFMANN g).

Sed cum taedii et periculi plena opera-
 tio illa, conficiendi cinnabarim antimonii ex
 mer-

f) l. c. p. 461.

g) In diss. de Cinnabari antimonii Jen. 1681.
 resp. GRÜLING.

mercurio corrosiuo et antimonio, hodie profusus euiluit, nam faciliori tutiorique methodo butyrum antimonii obtinetur *h*), quod chirurgicis vsibus inferuit solummodo tanquam septicum externe adhibendum, in morbis corneae, aliisque topicis vitiis, quae septicum desiderant. Commode satis hic locum inuenit *Aethiops* ille *Auripigmentalis*, quem ego superfluis adnumerare medicamentis nullus dubito *i*).

Proxime cum his conuenit mixtio mercurii, siue viui, siue eius praeparati, cum aliis pharmacis, quae sola trituratione vulgo mis-

h) Videatur in libro notissimo: *Almanach für Scheidekünstler vor 1780.* p. 121. sq. haec methodus, quae B. NEVMANNO olim non ignota l. c. pag. 1464., vt itaque *nouum inuentum* dici non possit.

STÄHLIUS iamiam docuit parare butyrum antimonii absque mercurio sublimato corrosiuo, et eius methodum nuper emendauit BAVME l. c. P. 2. pag. 493 et 92.

i) HARTMANN, PHIL. IMMAN. diss. de *Aethiope antimoniali et auripigmentali.* Hal, 1759.

miscentur, et latiori sensu *Aethiopsis* speciem constituunt. De quibusdam supra dixi *k*).

Angli imprimis amant *mercurium alcalifatum*, h. e. mercurium cum absorbente quodam longa trituratione in pulverem subtiliorem comminatum. Datur in Germania etiam ex longo tempore mercurius dulcis cum absorbente. Utrumque medicamentum non solum in morbis venereae indolis, sed et contra vermes dari solet. Anglis quoque placet *Aethiops* ex mercurio vivo et resina Guaiaci. Praescribitur autem vel seorsum, vel vna cum aliis forma pilularum *l*).

Ipse pulvis *alterans PLUMMERI* est species *aethiopsis mercurialis*. Eius medicamenti historiam, nec non similitum, in libro utilissimo recensuit Ill. NICOLAI *m*), nobisque otium fecit.

Lu-

k) Progr. II. p. 29.

l) de variis pulveribus mercurialibus v. NICOLAI, l. c. p. 796, sq.

m) l. c. pag. 476. sq.

Lubentissime, et hic testor, per annos viginti et ultra saepissime et diu continuato vsu aegrotis meis summa cum euphoria PLUMMERI medicamentum varia forma me praescripsisse, nec memini vnquam me noxium effectum vidisse.

In tinea capitis sanatu admodum difficili, multis aliis medicamentis frustra adhibitis, semel mirifice profuit pilularum forma pulvis alterans PLUMMERI et CONIUM STOERCII, illasque pilulas deinceps aliis aegrotis in morbis venereis frequentius praescribere coepi, et semel tantum spes mea sefellit, in mentagra venerea viri, quem nec tribus vicibus repetita saluatio sanare potuerat, cui pulvis Conii cum melle, forma electuarii tandem restituit sanitatem.

Cum tanta sit multitudo mercurialium, vt Viri Cl. CVLLENⁿ) SAVNDERS^o) DUNCAN^p), FALCK^q) vtilissimo consilio in vsu

ⁿ) in Mat. med.

^o) in vers. anglica libelli Cl. PLENCK.

^p) Tr. on Mercury;

^q) Tr. on Mercury,

vsu iuniorum medicorum, haec omnia in tabula quadam consignarent, non dubitavi primam eius partem hic apponere, vt lecturi eo melius perspicere queant, quae haectenus in vsu fuere.

Occurrit itaque

I. *Mercurius*, isque purgatus, *tritus*,

a) absque additamento,

Aethiops per se, ingrediens *Trag. KEI-SERI*;

b) c. melle

Pil. Mercur. Ph. Edinb. 1744.

c) c. Balsamo vel Terebinth.

1) *Pil. Merc.* Lond.

2) *Empl. comm. c. Merc.* Lond.

3) *Empl. Merc.* Edinb.

4) *Vnguent. coerul.*; mitius et fortius,
Lond.

5) *Cerat. Merc.* Lond.

d) c. *Resina* (v. c. *Guaiaci*)

1) *Pil. Merc.* Edinb.

2) *Pil. Aethiop* Edinb.

e)

e) c. Gummi (v. c. Arab.)

1) Solutio	} LENCIII.
2) Pilulae	
3) Syrupus	

f) c. Pingued.

Vuguenta merc. varia.

g) c. Gelat. Ranar.

Empl. de Ranis c. Merc. Vigonis, varia proport.

h) purg. variis

Pil. Mercur. var.

i) c. terra absorb.

Merc. alcalifatus Anglor.

k) c. Saccharo

Merc. Saccharatus Edinb.

Sach. Vermifug. Paris.

Aethiops purgans. Huc pertinent Trochisci et Morfuli.

l) c. Sulphure

- 1) *Aethiops vulg. et antim.*
- 2) *Cinnab. varia, sublimatione*
- 3) *Aeth. Auripigmental.*

m)

m) c. Sulph. ant. aurato

1) *Pulu. alterans Plummeri*

2) *Kleinii Merc. diaph.*

n) c. Manna

Trag. KEISERI

o) c. *Mica Panis*

Pil. Merc. var.

p) c. *Conferu. Rosar.*

Bol. coerule.

II. *Mercurius igne calcinatus*

a) per se

Merc. calcin. Lond.

Merc. praecip. per se

— *calc. niger Boerh. de Merc.*

b) cum Auro

Merc. praecip. Solaris Astruc. Pastacea

vulgo de la Vigne.

Iam sequuntur praeparata *Salino-mercuria-*
lia varia, quae sistunt modo *calces f. praecipita-*
tata, modo *sublimata*, quae, vt facilius pate-
ant, non inutile censui tabulam sequentem
hic exhibere.

m)

E

III.

III. Mercurii solutio alia fit

a) per *acidum nitri*, quae fistit*Solut. Merc. Edinb.**Calcem Merc. Edinb.**(Merc. praecipit. alb. v. infra)**Merc. praecipit. rubr. et Arcan. corallin.**Mercur. coerul. (vid. Apoth. Gal. vor
1781. p. 14.*b) per *acid. Salis communis*, vnde*Merc. sublim. corrosiv.*— — *dulc.**) *Calomel.***) *Aquila alb.**Merc. praecip. alb.**Mercur. diaph. violac. Cl. ASTRVC, f.**Flores ammoniaco-mercuriales. sc. Aethiops et Sal comm. per sublimat. si vero**Sal ammon. et merc. trituratione miscentur, et deliquescit haec miscela, nascitur**Solutio mercurii per deliquium Cl.*

ASTRVC.

Mer-

Mercur. dulc. martiatus Cl. HART-

MANN v. infra

c) per acidum *Vitrioli*, unde

Merc. praecip. flav.

f. *Turpethum minerale* et

Oleum Mercurii

d) c. acido aceti,

Solutio merc. et cupri in acido nitr.

euap. et noua digestionem cum

aceto, dat *Merc. praecip. virid.*

Sola triturationis mercur. c. aceto dat

Mercurium Keyseri, et simile produ-

ctum sistit calx mercurii per

acidum nitri facta, et deinceps

aceto soluta.

e) c. acido *Tartari*,

sc. Calx merc. per acid. nitri facta,

acido tartari soluta dat

Mercurium tartarifatum Cl. MONNET

et PRESSAVIN.

Tandem habemus etiam

Mercurium alcalifatum, sc. cum mercu-

rium neque alcali fixum, neque volatile sol-

uere possit, calx antimonii saepius dicta, per acidum nitri parata, soluitur per spiritum falis ammoniaci causticum, vulgaris enim non satis efficax est. Eadem calx mercurii soluitur quoque a lixiuio sanguinis.

Ne omittam quidquam, quod aliqua ratione ad mercurii historiam pertinet, repetitionis causa hic appono aliam tabulam mercurialium, quam supra laudati auctores nobiscum iam olim communicarunt.

Sistit haec

IV) *Salino-mercurialia correcta*

A) per abstract. acidi

a) per calcinat.

Merc. corros. ruber L.

— *calcinat. E.*

— *praecip. rub. E.*

b) per attract.

a) aquae

Pulv. Principis N. D.,

β) per alcohol

Mercur. corall. L.

Pa.

Panac. Merc. E. 1744.

γ) per aqu. et alcohol

Arcan. Corall. N. D.

Panac. Merc. rubr. N. D.

δ) per camphoram

Pil. e Turpeth, min. Ph. P. E.

Mista unguenta Merc. c. camph.

c) per attract. et praecip.

a) per alcali fix.

Merc. praecip. fusc. E. 1744.

[Huc pertinet quoque *unguent ZEL-
LERI* et *WERLHOFFII* ad
Scabiem ex mer. praecip. alb.
et oleo tartari per deliquum.]

β) per alc. volat.

Merc. praecip. alb. E. et I.

Unguent. e Merc. praec. L.

γ) per alc. volat. et cupr.

Merc. praecip. virid. E.

B) per addit. Mercurii

a) *Merc. sublim. dulc. L. E.*

*) *Calomel*

**) *Aquila alba.*

E 3

b)

b) per addit. Vnguent.

Vnguent. citr. E.

Aliaque vnguenta.

Praeparata salino - mercurialia *acria facta*,
sunt

a) per solut. praecipit.

Merc. praecip. solutus

b) per addit. acidi

Solut. Sublimati, cum acido falis

c) per suspensionem c. sale ammoniaci

Merc. corros. nitrosus

*) *Wards White Drops*

Merc. corros. muriaticus.

[Ultimo demum memoriae causa hic iterum repeto

Mercurialia cum metallo quodam vel semimetallo mixta, et hic occurrunt mixtio mercurii

a) c. Cupro

Merc. praecip. virid.

b) c. Marte

Merc. dulc. mart. Cl. HARTMANNI

c) cum antimonio

Pul-

Pulvis IACOBI, f.

ET JAMES POWDER.

sc. calx duplex ex merc. et antimon.

simul parata.

Aethiops antim. Huxhami

*) c. Sulph. antim.

Pulv. alter. Plummeri

**) c. Auripigm.

a) *Aethiops, auripigm.*

β) *Merc. subl. coloris variegati, ex merc.*

subl. corros. et auripigm. v. Apoth.

Calender vor 1781. p. 57.

Vix huc pertinet *Merc. praecip. solaris Cl.*

ASTRUC, vulgo *Panacea DE LA*

VIGNE,

non tamen in catalago mercurialium metalli-
corum omitti poterat.

Sic occurrunt inter praeparata composita
Trochisci ESCHAROTICI cum minio LE-
MERY, et alia formula Parisiensium.

De singulis illis mercurialibus nunc seor-
sim dicam.

Tra-

Tradam vero seorsim, quae pertinent ad historiam singulorum, praeparationem variam, usum medicum, et agendi modum, incipiendo a solutione mercurii ope spiritus nitri concentrati. Etenim haec multorum basium constituit, et facillime omnium perficitur. Sed de his omnibus proxima occasione, nam nolo inchoare nunc doctrinam illam, quam absoluere non possem in hoc libello mole paruo.

---

ertinent
em va-
nodum,
spiritus
um ba-
perfici-
afione,
illam,
libello

ERRATA PRAECIPVA.

- p. 7. l. 11. lege, praeparatorum.
— — penult. *illo*, l. alio.
p 10. l. 12. leg. *fi.*
-

ERRATA CORRIGENDA

p. 7. l. 12. hinc, quodammodo

— — — — — p. 10. l. 1. alio.

p. 10. l. 12. per h.